

Sygn. akt VU 321/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Rybniku, V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Wiesław Jakubiec

Sędziowie/Ławnicy: -/-

Protokolant : st. sekr. sądowy Aldona Fojcik

po rozpoznaniu w dniu 25 kwietnia 2017 r. w Rybniku

na rozprawie

sprawy I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o zasiłek macierzyński

na skutek odwołania I. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 30 września 2016 r., znak: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej prawo do odsetek od wypłaconego zasiłku macierzyńskiego za okres od 14 sierpnia 2014 r. do 12 sierpnia 2015 r. z winy organu rentowego;
2. zasądza od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 360,00 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych 00/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V U 321/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.09.2016 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził brak prawa ubezpieczonej I. K. do odsetek od wypłaconego zasiłku macierzyńskiego za okres od 14.08.2014 r. do 12.08.2015 r. z winy Oddziału ZUS (vide akta organu rentowego k.97) wskazując w uzasadnieniu, że decyzją z 25.11.2014 r. organ odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego opierając się na decyzji Oddziału z 4.11.2014 r. (znak (...) - (...)) stwierdzającej, że ubezpieczona jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu od 10.02.2014 r. a dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 24.06.2014 r.. Dodał, że Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpoznając odwołanie ubezpieczonej od ww. decyzji zmienił ją wyrokiem z dnia 14.04.2015 r. (sygn. akt IX U 2127/14) stwierdzając, że ubezpieczona jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu od ww. okresów i stanowisko to podtrzymał Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 14.06.2016 r. (sygn. akt III AUa 1228/15). Organ wskazał, że ubezpieczona opłaciła składkę na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc sierpień 2014 r. po terminie co spowodowało, że ubezpieczenie ustał oz dniem 1.08.2014 r. i zasiłek się nie należał. Dopiero wskutek złożenia przez ubezpieczoną wniosku w dniu 12.08.2016 r. o wyrażenie zgody na opłacenie

składki po terminie, decyzją z dnia 18.08.2016 r. wniosek pozytywnie rozpatrzono i wypłata zasiłku macierzyńskiego za przedmiotowy okres dokonano 14.09.2016 r.. W ocenie organu ostatnią okolicznością dająca prawo do zasiłku była wyrażona w dniu 18.08.2016 r. zgoda na opłacenie składki po terminie za sierpień 2014 r., i w tej sytuacji wypłacenie zasiłku w dniu 14.09.2016 r. było w terminie (bo ten był do 17.09.2016 r.) i nie przysługują ubezpieczonej odsetki.

W odwołaniu ubezpieczona wniosła o zmianę decyzji poprzez przyznanie prawa do odsetek od wypłaconego jej zasiłku macierzyńskiego z winy organu rentowego.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosła o jego oddalenie i podtrzymała stanowisko wyrażone w decyzji. (vide k.16)

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona I. K. od dnia 10.02.2014 r. prowadziła działalność gospodarczą w zakresie nauki języków obcych, montażu i produkcji filmów, pozaszkolnych form edukacji. Z tego tytułu dokonała zgłoszenia do następujących ubezpieczeń:

- od 10.02.2014 r. do 23.06.2014 r. do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych tj. emerytalnego, rentowego i zdrowotnego
- od 24.06.2014 r. do obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego i zdrowotnego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego.

W dniu 14.08.2014 r. ubezpieczona urodziła dziecko.

Ubezpieczona 26.08.2016 r. wystąpiła do ZUS o wypłatę jej zasiłku macierzyńskiego i inne należne z tytułu urodzenia dziecka świadczenia z okres 14.08.2014 r. do 12.08.2015 r.

Ubezpieczona opłaciła składkę na ubezpieczenie za miesiąc sierpień w dniu 28.08.2014 r.

Decyzją z 25.11.2014 r. nr (...) organ odmówił ubezpieczonej prawa do zasiłku macierzyńskiego za okres 14.08.2014 r.- 31.12.2014 r., zasiłku za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego od 1.01.2015 r. do 11.02.2015 r. oraz zasiłku macierzyńskiego za okres urlopu rodzicielskiego za okres 12.02.2015 r.- 12.08.2015 r. powołując się w uzasadnieniu na decyzję Oddziału z 4.11.2014 r. (znak (...) - (...)) stwierdzającej, że ubezpieczona jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniu obowiązkowemu od 10.02.2014 r., a dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od 24.06.2014 r., a zatem skoro urodzenie dziecka nastąpiło w okresie niepodlegania ubezpieczeniu ww. świadczenia się ubezpieczonej nie należą. Była to jedyna argumentacja tej decyzji. Sąd Okręgowy w Gliwicach rozpoznając odwołanie ubezpieczonej od ww. decyzji zmienił ją wyrokiem z dnia 14.04.2015 r. (sygn. akt IX U 2127/14) stwierdzając, że ubezpieczona jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega ubezpieczeniu od ww. okresów i stanowisko to podtrzymał Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 14.06.2016 r. (sygn. akt III AUa 1228/15).

Pismem z dnia 18.08.2016 r. organ rentowy wyraził zgodę na opłacenie składki na ubezpieczenie za miesiąc sierpień 2014 r. po terminie. Z uwagi na to, że składka została opłacona już 28.08.2014 r., zgoda na przywrócenie terminu nie wymagała uiszczenia składki.

Decyzją z dnia 8.09.2016 r. nr (...) Oddział w R. zmienił swoją decyzję z dnia 25.11.2014 r. stwierdzając prawo ubezpieczonej do wypłaty ww. świadczeń za ww. okresy.

Podczas rozprawy w sprawie toczącej się przed tut. Sądem (sygn. akt V U 444/14 -dotyczącej decyzji zasiłkowej z dnia 25.11.2014 r.) ubezpieczona zgłosiła żądanie zasądzenia odsetek od świadczeń, których dotyczyła decyzja z 25.11.2014 r.. Sąd przekazał wniosek od organu rentowego.

Decyzją z dnia 30.09.2016 roku, nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził brak prawa ubezpieczonej I. K. do odsetek od wypłaconego zasiłku macierzyńskiego za okres od 14.08.2014 r. do 12.08.2015 r. z winy Oddziału ZUS wskazując w uzasadnieniu, że w jego ocenie ostatnią okolicznością potrzebną do wypłaty zasiłku była wyrażona w dniu 18.08.2016 r. zgoda organu na opłacenie składki po terminie za sierpień 2014 r. Wypłacenie zatem zasiłku w dniu 14.09.2016 r. było w terminie (termin był do 17.09.2016 r.) i dlatego nie przysługują ubezpieczonej odsetki.

Dowód: akta IX U 2127/14, w szczególności wyrok z dnia 14.04.2015 r. wraz z uzasadnieniem oraz wyrok SA w Katowicach z 14.06.2016 r. (sygn. akt III AUa 1228/15); przesłuchanie ubezpieczonej k. 17 tył; akta organu rentowego, w szczególności karta zasiłkowa, zaświadczenie płatnika składek k. 3, odpis skrócony aktu urodzenia k. 5; decyzja z dnia 25.11.2014 r. k.27; decyzja z dnia 4.11.2014 r.; pismo z dnia 18.08.2016 r.; decyzji z dnia 8.09.2016 r. k. 75; decyzja z dnia 30.09.2016 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci ww. dokumentów i przesłuchanie ubezpieczonej, które Sąd uznał za wiarygodne, wzajemnie ze sobą korelujące i rzeczowe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (z ubezpieczenia chorobowego): zasiłek chorobowy; świadczenie rehabilitacyjne; zasiłek wyrównawczy; zasiłek macierzyński; zasiłek opiekuńczy, wypłacają:

1. płatnicy składek na ubezpieczenie chorobowe zgłaszający do ubezpieczenia chorobowego powyżej 20 ubezpieczonych w czasie trwania ubezpieczenia – w terminach przyjętych dla wypłaty wynagrodzeń lub dochodów;
2. ZUS, wypłacający zasiłki tym ubezpieczonym, których płatnicy składek zgłaszają do ubezpieczenia chorobowego nie więcej niż 20 ubezpieczonych, ubezpieczonym prowadzącym pozarolniczą działalność i osobom z nimi współpracującym, ubezpieczonym będącym duchownymi, osobom uprawnionym do zasiłków za okres po ustaniu ubezpieczenia oraz ubezpieczonym podlegającym ubezpieczeniu chorobowemu w Polsce z tytułu zatrudnienia u pracodawcy zagranicznego – bieżąco po stwierdzeniu uprawnień.

W obydwu wypadkach wypłata następuje w każdym razie nie później jednak niż w ciągu 30 dni od daty złożenia dokumentów niezbędnych do stwierdzenia uprawnień do zasiłków (art. 61 i 64 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Według art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r., nr 121) jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Przepis § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 01 lutego 1999 r. (Dz. U z 1999 r., nr 12, poz. 104) w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych stanowi, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5; przy czym odsetki stają się wymagalne od dnia następującego po upływie terminu na wydanie decyzji (§ 2 ust. 2), jeżeli przepisy określają termin na jej wydanie (tak również Komentarz do art. 85 Ustawy o systemie ubezpieczeń

społecznych, Komentarz pod redakcją B. Gudowskiej, J. Strusińskiej – Żukowskiej, wyd. 2, CH BECK, Warszawa 2014, str. 1001- zasady wypłaty odsetek za opóźnienie, teza 47 i 48).

Organ rentowy ma obowiązek zbadać indywidualnie, z czyjej przyczyny toczyło się postępowanie w sądzie. Jeśli odpowiedzialność ponosi ZUS, wtedy nie może przyjąć, że ostatnią okolicznością do wydania ostatecznej decyzji był dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu. Jeśli opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia jest spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, np. przez błędną interpretację przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy – wówczas termin na wypłatę świadczenia powinien być liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia (wyr. SN z 28.9.2011 r., I UK 86/11, Legalis; wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 września 2007 r., sygnatura akt P 11/07, Dz. U. 2007 r., Nr 175, poz. 1235)

Zakład Ubezpieczeń Społecznych odpowiada tylko za zwłokę, czyli kwalifikowaną postać opóźnienia (za opóźnienie zwykle, czyli niezawinione, ZUS nie odpowiada). Zwłoka w spełnieniu świadczenia ma miejsce wtedy, gdy zobowiązany, mimo istniejącego obowiązku, nie spełnia świadczenia w terminie i niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Istotne jest, czy organ w chwili wydania zaskarżonej decyzji miał wszystkie potrzebne dane pozwalające na wydanie decyzji zgodnej z prawem, a po stronie ubezpieczonej nie występował obowiązek wykazania żadnych innych okoliczności uzasadniających swój wniosek. Ważne jest czy ZUS dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia, wreszcie czy organ rentowy w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków poczynił wszystkie możliwe ustalenia faktyczne i wyjaśnił wszystkie okoliczności konieczne do wydania decyzji (wyr. z 21.4.2009 r., I UK 345/08, OSNP 2010, Nr 23–24, poz. 293; wyr. SN z 25.1.2005 r., I UK 159/04, OSNP 2005, Nr 19, poz. 308; wyr. SN z 14.9.2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008, Nr 21–22, poz. 326; wyr. SN z 21.6.2012 r., III UK 110/11, Legalis). Zakład Ubezpieczeń Społecznych obciąża sytuacja, w której nie wyjaśnił wszystkich okoliczności koniecznych do wydania decyzji, choć w odpowiednim czasie dysponował materiałem umożliwiającym przyznanie świadczenia albo mógł poczynić wszystkie możliwe ustalenia faktyczne w ramach swoich kompetencji i nałożonych obowiązków. Jeżeli bowiem okoliczności wymagające ustalenia były lub mogły być znane organowi rentowemu, a nie wydał on decyzji lub wydał decyzję w przedmiocie odmowy prawa do świadczeń, to opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność. Tak orzeczono w wyr. SN z 7.2.2006 r. (I UK 191/05, OSNP 2007, Nr 1–2, poz. 28 z głosem J. Jankowiaka, OSP 2007, Nr 4, poz. 38), w którym wskazano, że skoro organ ubezpieczeń społecznych, mając wszystkie dane pozwalające na wydanie decyzji, nie sprawdził w postępowaniu kontrolnym rzetelności zaświadczeń o czasowej niezdolności do pracy, pozostawał w zwłoce. Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 kwietnia 2015, III AUa 188/14).

W ocenie Sądu ubezpieczony wykazał, że organ rentowy odpowiada za zwłokę bowiem pomimo istniejących okoliczności do przyznania ubezpieczonej należnych świadczeń odmówił jej przyznania i wypłaty takich świadczeń odwołując się do swojej wcześniejszej decyzji z 4.11.2014 r. gdzie nieprawidłowo ustalił, że ubezpieczona jako osoba prowadząca działalność gospodarczą nie podlega ubezpieczeniu chorobowemu, pomimo, że m.in. w toku postępowania wyjaśniającego wpłynęło odwołanie ubezpieczonej od decyzji z dnia 4.11.2014 r., w którym ubezpieczona wskazywała wiele okoliczności i dokumentów (m.in. faktury, księgę przychodów i rozchodów) pozwalające na odmienne spojrzenie na sprawę niż przyjęte w decyzji z 4.11.2014 r. Nadto należy postawić organowi zarzut, że zadawalając się powyższą okolicznością zaniedbał sprawdzenie innych istotnych dla wypłaty świadczenia okoliczności np. prawidłowości opłacenia przez ubezpieczoną składki na ubezpieczenie za przedmiotowy okres.

Gdyby organ to zbadał, to fakt opłacenia przez ubezpieczoną składki po terminie mógłby wówczas niezwłocznie być wyjaśniony i organ zapewne wtedy wyraziłby zgodę na opłacenie składki po terminie, tak jak uczynił to w 2016 r.

Mając na uwadze art. 118 ust. 1a u.e.r.f.u.s. in fine należy przyjąć, iż odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 u.s.u.s. od kwoty świadczenia przyznanego wyrokiem sądu należy naliczać od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 20 czerwca 2014, III AUa 2204/13). Organ rentowy miał więc 30 dni od złożenia wniosku na wydanie decyzji w przedmiotowej sprawie decyzji i termin okresu od którego powinny zostać naliczane odsetki rozpoczął się w dniu następnym. Datą końcową jest zaś dzień wypłaty zasiłku. Wypłacający świadczenia z ubezpieczenia społecznego wywiązuje się z terminowej ich wypłaty, jeżeli w terminach ustalonych dla wypłaty świadczeń przekaze należności na pocztę lub do banku (§ 2 ust. 6).

Mając na uwadze powyższe ustalenia faktyczne, działając na podstawie przywołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, w ten sposób, iż przyznał ubezpieczonej prawo do odsetek od wypłaconego jej zasiłku macierzyńskiego z winy organu rentowego.

O kosztach zastępstwa procesowego stron orzeczono na mocy art. 98 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy i na podstawie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym w dacie wszczęcia postępowania. Organ rentowy przegrał spór z ubezpieczonym, wobec czego zobowiązany jest do zwrotu na jego rzecz kwoty 360 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.